Gemeente Meppel

Raadsvoorstel

Agendapunt	Vertrouwelijkheid	Datum vastgesteld	Registratienummer
[door griffie]]	Openbaar	10-11-2026 /Agenda'cie]	3764164

Onderwerp
Wijziging Verordening Sociaal Domein Gemeente Meppel per 1-1-2027

Voorgesteld raadsbesluit
De gewijzigde Verordening Sociaal Domein Gemeente Meppel vast te stellen met ingang van 1 januari 2027.

Inleiding en context
De Verordening Sociaal Domein Gemeente Meppel is een verordening waarin de gemeentelijke regelgeving voor het sociaal domein beschreven. Dat betekent dat er regelmatig onderhoud aan de verordening moet plaatsvinden vanwege maatschappelijke ontwikkelingen. Beleid, jurisprudentie en landelijke regelgeving reageren daarop. Het overgrote deel van de verordening blijft ongewijzigd. Voor het overzicht is naast de was-wordt tabel (in het raadsbesluit) ook de geconsolideerde tekst van de verordening toegevoegd. Hier kunnen geen rechten aan worden ontleend. De gepubliceerde tekst is bindend.

Er is een uitgebreide schriftelijke reactie geven aan de Adviesraad Sociaal Domein op welke wijze haar adviezen door het college zijn opgevolgd. Ook worden de wijzigingen die, om verschillende redenen, achteraf nog zijn toegevoegd in een bijlage toegelicht aan de adviesraad.

1.1. Jeugdwet
Het college maakt op grond van de wet gebruik van het burgerservicenummer bij de toeleiding naar, advisering over, bepaling van of het inzetten van een voorziening op het gebied van jeugdhulp. Het is voor de vergewisplicht niet verplicht om een identiteitsbewijs op te vragen. Er moet een afweging worden gemaakt in hoeverre het noodzakelijk en evenredig is om een identiteitsbewijs te vragen of dat kan worden volstaan met een minder verstrekkende methode.

1.2. Wmo
Geen beleidsmatige wijzigingen artikel VI t/m XVIII

1.3. Participatiewet
De Participatiewet in balans (Pw) is per 1 januari 2026 van kracht. De invoering vindt echter plaats in fasen. Op 1 januari 2027 moet de implementatie van de Participatiewet in balans in samenhang met de Wet handhaving sociale zekerheid worden voltooid. De Wet handhaving sociale zekerheid brengt per 1 januari 2027 wijzigingen aan in 17 socialezekerheidswetten, het Maatregelenbesluit en het Boetebesluit.

Omdat de maatregelen over verschillende wetten zijn verspreid is besloten om een tabel onder artikel 2.3.3. op te nemen in de Verordening Sociaal Domein, om alle categorieën bij elkaar te hebben. Dit vereenvoudigt de uitvoering.

Voor de 2 verplichtingen in de Participatiewet, categorie 4 en 5 blijft vanwege de ernst van de overtreding een maatregel het uitgangspunt. Dit is niet geformuleerd als “kan-bepaling” in de wet. Bij categorie 4 kun je niet vooraf een maximum stellen, de hoogte van de maatregel is dwingendrechtelijk bepaald. Er zit voor de hoogte van de maatregel alleen ruimte in de verminderde verwijtbaarheid.

Bij categorie 5 zit de wettelijke beleidsvrijheid in het geheel of gedeeltelijk kunnen weigeren bij ernstige misdragingen. Je kunt de maatregel niet over een langere periode dan één maand opleggen. De huidige mogelijkheid in artikel 18 Pw tot spreiding van een maatregel vervalt.

In artikel 2.3.6. vindt u de berekening, hoogte en duur van de maatregel als het gaat om tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. De bandbreedte, het percentage en de duur is beleidsvrijheid van de gemeenten.

Gemeenten hebben de taak om alle bijstandsgerechtigden te begeleiden naar werk. Maar niet voor iedereen is betaald werk en uitstroom uit de uitkering mogelijk. Daarom kan er verschil worden gemaakt tussen participatie in de vorm van arbeidsinschakeling, participatie gericht op arbeidsinschakeling en maatschappelijke participatie. Deze laatste vorm vervangt de sociale activering in de huidige wet, maar is breder.

In de huidige Participatiewet staat dat de individuele inkomenstoeslag op aanvraag kan worden verleend. In het nieuwe wet is nu vastgelegd dat de inkomenstoeslag ook ambtshalve kan worden verleend (kan-bepaling).

Beoogd effect

De Verordening Sociaal Domein is een actueel uitgangspunt voor de uitvoering van taken in het sociaal domein.

Toelichting en argumenten

1.1. *Jeugdigen hoeven zich niet altijd te identificeren*

Het is een bewuste keuze van de wetgever geweest om ruimte te bieden aan gemeenten om bij Jeugdhulp voor het vaststellen van de identiteit zelf te bepalen wat noodzakelijk en redelijk is. Een groot deel van de doelgroep is jonger dan 14 jaar en niet wettelijk verplicht is om over een identificatiemiddel te beschikken. De risico’s klein worden geacht.

1.3. *Wettelijk afwegingskader bij maatregelen*

Om evenredig te handhaven introduceert het wetsvoorstel een wettelijk afwegingskader (artikel 18 lid 6 Pw). Voordat een gemeente een maatregel oplegt, moet zij met gebruik van het afwegingskader beoordelen welke reactie in het concrete geval passend is. De gemeente moet kijken naar:

- de ernst van de overtreding;
- de mate van verwijtbaarheid van de inwoner;
- de vraag of de overtreding mede het gevolg is van handelen of nalaten van de gemeente.

Hierdoor ontstaat meer ruimte voor maatwerk en hoeft niet iedere overtreding automatisch te leiden tot een verlaging van de uitkering.

1.3. *Meer mogelijkheden om af te stemmen op de situatie*
Het wetsvoorstel biedt gemeenten verschillende instrumenten om passend te reageren op een overtreding. Zo kan de gemeente in sommige situaties volstaan met een schriftelijke waarschuwing (artikel 18 lid 2 Pw). Ook kan een gemeente onder voorwaarden afzien van een sanctie en kan er soms informeel worden afgedaan (artikel 2 lid 4 Maatregelenbesluit. Dit is mogelijk bij categorie I en II verplichtingen). Ook kan een gemeente in bepaalde gevallen afzien van een sanctie. Bijvoorbeeld als het opleggen van een maatregel geen redelijk doel dient (artikel 18 lid 7 onder b Pw).

1.3. *Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid en het benadelingsbedrag*
De maatregelen worden afgestemd op het bedrag aan bijstand waarop als gevolg van het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt gedaan: het benadelingsbedrag. Deze aanpak past bij het herstelkarakter van de maatregel, omdat dit ervoor zorgt dat het onterechte beroep op de gemeenschapsgelden deels wordt hersteld, door een tijdelijke verlaging van de uitkering. Naarmate het benadelingsbedrag hoger is, wordt met het oog op herstel een zwaardere maatregel opgelegd.
Kan het exacte benadelingsbedrag niet worden vastgesteld, dan bedraagt de verlaging 20 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand (artikel 2.3.11. lid 2 sub g). Er is gekozen voor een percentage dat niet te hoog, maar ook niet te laag is.

1.3. *Maatschappelijke participatie*
Voor bijstandsgerechtigden geldt een generieke participatieplicht. Hoe de gemeente deze participatieplicht vormgeeft is afhankelijk van de mogelijkheden van het individu en van zijn omstandigheden. Bijstandsgerechtigden die niet (direct) kunnen werken, krijgen meer ruimte om hun maatschappelijke participatie zelf vorm te geven. Zij kunnen daarbij ook aanspraak maken op ondersteuning volgens het gemeentelijke beleid. De generieke participatie kan dus worden verdeeld in een re-integratiedeel en een deel dat niet (direct) is gericht op arbeidsinschakeling, maar op het verbeteren van het welbevinden in breedste zin. De grens tussen beide varianten is niet heel hard.

1.3. *Ambtshalve toekennen van de individuele inkomenstoeslag*
Inwoners met een minimuminkomen, ook de bijstandsgerechtigde inwoners en de inwoners die al langere tijd gebruikmaken van minimaregelingen van de gemeente, moeten de aanvraag schriftelijk indienen. Het college kan, door de wetswijziging, de individuele inkomenstoeslag ambtshalve toekennen als er al voldoende informatie aanwezig is om het recht op de inkomenstoeslag vast te stellen. De toeslag ieder jaar helemaal opnieuw laten aanvragen is dan onnodig belastend voor de inwoners. Bovendien werkt dit niet-gebruik van de inkomenstoeslag in de hand.

Kanttekeningen en alternatieven
1.1. *Jeugdigen hoeven zich niet altijd te identificeren*
Wel laat de wetgever in elk geval de optie open dat er een identiteitsbewijs wordt gevraagd als het college dit nodig acht, gelet op de aard en de zwaarte van de zorg. Ook kunnen jeugdigen via hun ouders geïdentificeerd worden, doordat deze ouders wel over een identiteitsbewijs beschikken.

1.3. *Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid en het benadelingsbedrag*

Het maximale percentage van de bijstandsnorm dat wordt ingehouden op de bijstandsuitkering is 50%. Hiermee wordt afgeweken van het oude artikel 2.3.10 lid 3 van deze verordening waarin stond dat een maatregel vastgesteld wordt op 100% van de bijstandsnorm gedurende één maand indien sprake is van een benadelingsbedrag. Wel is het nu mogelijk om de maatregel langer dan 1 maand toe te passen tot maximaal 4 maanden. Wel is het nu mogelijk om de maatregel langer dan 1 maand toe te passen tot maximaal 4 maanden. Op deze wijze kan de maatregel verdeeld worden over meerdere maanden en de kans op betalingsachterstanden van de vaste lasten worden hiermee verkleind.

Financiële middelen en effecten

Voor het ambtshalve toekennen van individuele inkomenstoeslag is in de programmabegroting 2027-2030 structureel € 40.000 extra budget opgenomen vanaf 2027. We verwachten dat de overige wijzigingen beperkt financieel effect hebben en opgevangen kunnen worden binnen de bestaande budgetten.

Integrale afstemming

Juridisch adviseurs, team advies en Schulinck juridisch advies
Verschillende beleidsadviseurs, sociaal domein
Kwaliteitsmedewerkers, sociaal domein.
Financieel adviseur, aandachtsgebied sociaal domein

Communicatie en participatie

De nieuwe verordening wordt gepubliceerd. Door middel van interne berichten en interne training worden de medewerkers vertrouwd gemaakt met de nieuwe verordening.
De belanghebbende inwoners worden persoonlijk geïnformeerd.

Uitvoering / vervolgproces

Via de verschillende teams en medewerkers binnen het Sociaal Domein zal uitvoering worden gegeven aan de wijzigingen. Dit zal in samenwerking plaatsvinden met ondersteunende afdelingen en waar nodig met externe partners.

Bijlagen

1. Raadsvoorstel Wijziging Verordening Sociaal Domein Gemeente Meppel
2. Raadsbesluit Wijziging Verordening Sociaal Domein Gemeente Meppel

Achterliggende stukken

1. Advies Adviesraad Sociaal Domein
2. Antwoordbrief aan Adviesraad Sociaal Domein
3. Geconsolideerde tekst Verordening Sociaal Domein Gemeente Meppel

Burgemeester en wethouders,

de secretaris,	de burgemeester,
A.J. Kastelein	A. Maathuis